

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
والحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين

تقدیم به:
پاره‌ی تن پیامبر!
همسر باوفای علی!
مادر مهربان حسن و حسین!
حضرت فاطمه‌ی زهرا
سرور زنان بهشت
که مکتب شیعه وامدار
فداکاری‌ها و ایثارگری‌های اوست.

دايرة المعارف للشعر

غلامرضا حیدری ابهری

نویسنده: غلامرضا حیدری ابهری

ویراستار: علیرضا سبحانی نسب

تصویرگر: نوروز عباسی

طراح گرافیک و جلد: شاپور حاتمی

حروف نگار: حسین نرگسی

نمونه خوان: علی دنیایی

اصلاح رایانه ای: نرگس صابری

ناظر فنی چاپ: محمدعلی فرجادی

ناشر: نشر جمال

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۷

شمارگان: ۲۵۰۰ جلد

قیمت: شومیز ۳۹/۰۰۰ تومان

سلفون ۴۹/۰۰۰ تومان

چاپ: خاتم الانبیاء

صحافی: عطر سیب

دفتر قم: ۳۱۶۵۳ - ۲۵

سامانه پیامک: ۳۰۰۲۴۰۸

jamalnashr.ir

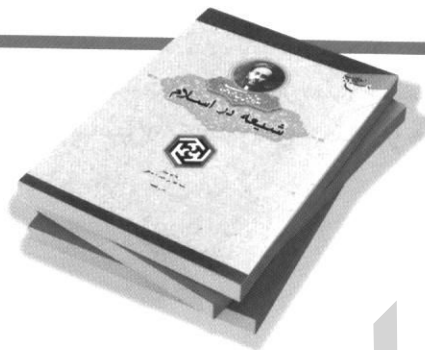
info@jamalnashr.ir

سرشناسه: حیدری ابهری، غلامرضا، ۱۳۴۸ -
Haidari Abhari, Gholam Reza
عنوان و نام پدیدآور: دائرة المعارف شیعه / غلامرضا حیدری ابهری
مشخصات نشر: قم: نشر جمال، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری: ۱۰۸ ص. مصور (رنگی) ۲۲۰ × ۲۹ سم
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۰۷۳۳۰-۰
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: شیعه -- دائرة المعارفها
موضوع: Sh'ah -- Encyclopedias
موضوع: اسلام -- دائرة المعارفها
موضوع: Islam -- Encyclopedias
موضوع: دائرة المعارفها و واژه نامه ها
موضوع: Encyclopedias and dictionaries
رده بندی کنگره: ۲/BP۵ ج۲۹ ۱۳۹۷
رده بندی دیویی: ۲۹۷/.۳
شماره کتابشناسی ملی: ۵۴۴۷۴۲۸

فهرست

● مقدمه‌ی نویسنده

۱ معنای شیعه

- کلمه‌ی «شیعه» به چه معنایی است؟ ۱۴
- بنیان‌گذار مذهب شیعه چه کسی بوده است؟ ۱۶
- منظور از حدیث ثقلین که شیعه آن را یکی از دلایل امامت اهل بیت^(ع) می‌شمارد، کدام حدیث است؟ ۱۸
- شیعه، چند فرقه و مذهب دارد؟ ۲۰
- اصلی‌ترین اختلاف شیعه و سنی چیست؟ ۲۲
- چرا شیعیان، از اعتقادات خود دست برنمی‌دارند تا مسلمانان یک پارچه و متحد شوند؟ ۲۴

۲ امامان شیعه

- آیا پیامبر^(ص) هم از دوازده امام شیعه یاد کرده است؟ ۲۸
- چرا نام امامان شیعه در قرآن نیامده است؟ ۲۹
- امامان شیعه، چگونه از احکام و عقاید اسلامی آگاهی می‌یافتند؟ ۳۰
- آیا راست است که امامان شیعه، زبان حیوانات را می‌دانستند؟ ۳۲
- آیا راست است که امامان شیعه، علم غیب داشتند؟ ۳۳
- آیا فقط شیعیان‌اند که اهل بیت^(ع) را دوست دارند؟ ۳۴
- آیا درست است که امام جواد^(ع) در هفت سالگی به امامت رسیده است؟ آیا این موضوع ابرادی بر شیعه به شمار نمی‌آید؟ ۳۵

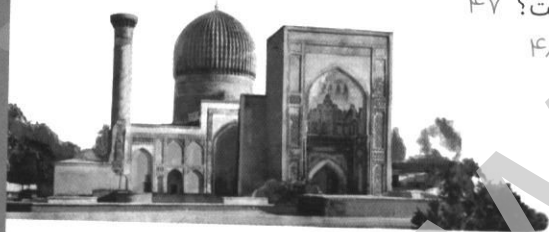

۳ برخی سنت‌ها و باورها

- چرا شیعیان به زیارت قبر امامان و امامزاده‌ها می‌روند؟ ۳۸
- آیا توسل به اهل بیت^(ع) و حاجت‌خواستن از آنان شرک نیست؟ ۴۰
- شفاعت به چه معنایی است و دلیل شیعه بر این باور دینی چیست؟ ۴۲
- چرا شیعیان در هنگام صلوات بر پیامبر^(ص)، خاندان آن حضرت را هم اضافه می‌کنند؟ ۴۳

۴ احکام اختلافی شیعه و اهل سنت

- چرا شیعیان، هنگام وضو دست‌ها را از بالا به پایین می‌شویند؟ مگر قرآن نمی‌گوید که دست‌ها را از پایین به بالا بشوید؟ ۴۶
- چرا در اذان شیعیان جمله‌ی «حی علی خیرالعمل» هست و در اذان سنیان نیست؟ ۴۷
- چرا شیعیان هم مانند اهل سنت به هنگام نماز دست روی دست نمی‌گذارند؟ ۴۸

۵ شیعه و عزاداری برای امام حسین^(ع)

- مگر دین اسلام از مردم نخواست که در مصیبت‌ها صبور باشند؛ پس چرا شیعیان در عزای اهل بیت^(ع) می‌گیرند؟ ۵۲
- چرا پس از گذشت این‌همه سال، هنوز هم شیعیان برای امام حسین^(ع) عزاداری می‌کنند؟ ۵۵
- آیا عزاداری برای امام حسین^(ع)، ساخته‌ی شاهان صفوی است؟ ۵۶
- چرا به ذکر مصیبت‌های امام حسین^(ع)، «روضه‌خوانی» می‌گویند؟ ۶۰

۶ شیعه و قرآن و حدیث

- آیا قرآن شیعه‌ها با قرآن سنی‌ها فرق دارد؟ ۶۴
- منظور از کتاب‌های چهارگانه‌ی شیعه کدام کتاب‌هایند؟ ۶۶
- کتاب نهج‌البلاغه درباره‌ی چیست؟ ۶۸
- کتاب صحیفه‌ی سجّادیه چه نوع کتابی است؟ ۶۹

۷ شیعه و مهدویت

- آیا اعتقاد به حضرت مهدی^(ع) تنها ویژه‌ی شیعیان است؟ ۷۲
- چرا امام زمان^(ع) از دیده‌ها پنهان شده و غیبت کرده است؟ ۷۶
- چرا وقتی لقب «قائم» برای امام زمان^(ع) به کار می‌رود، شیعیان از جا برمی‌خیزند؟ ۷۸
- به اعتقاد شیعیان امام زمان^(ع) کی ظهور خواهد کرد؟ ۷۹

۸ روحانیت شیعه

- مهم‌ترین حوزه‌ی علمیه‌ی شیعه کدام حوزه‌ی علمیه است؟ ۸۲
- آیا تحصیلات دینی فقط مخصوص مردان است؟ ۸۶
- چرا روحانیان شیعه لباس متفاوتی به تن می‌کنند؟ مگر آن‌ها با بقیه‌ی مردم فرق دارند؟ ۸۷
- مهم‌ترین وظیفه‌ی یک مرجع تقلید چیست؟ ۸۸

۹ جغرافیای تشیع

- در چه کشورهایی بیشتر مردم شیعه‌اند؟ ۹۷

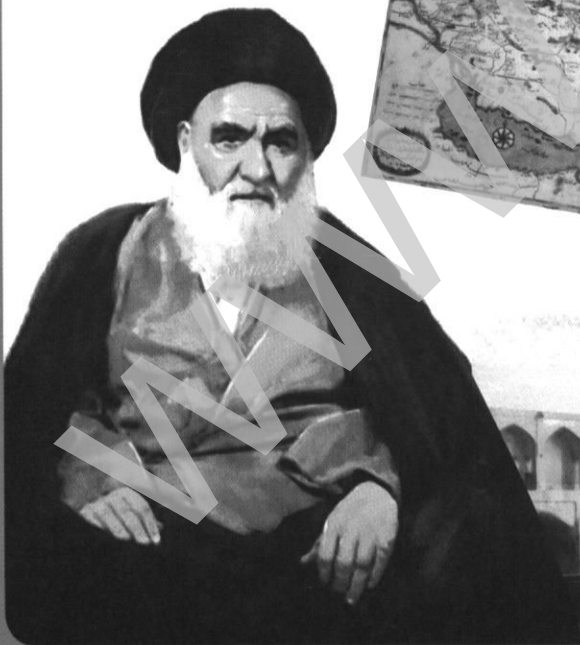
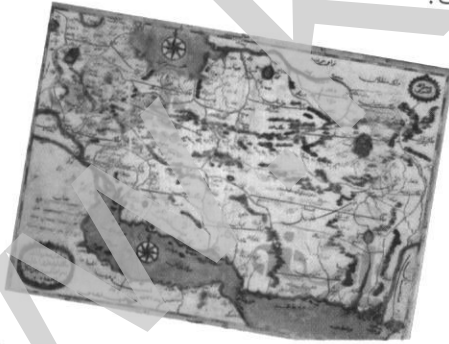

- مذهب تشیع، توسط چه کسانی به ایران راه یافت؟ ۹۴
- مذهب تشیع، از چه زمانی در ایران رسمیت پیدا کرد؟ ۹۶

پرسش‌های گوناگون

۱۰

- چرا شیعیان این قدر به کتاب «مفاتیح الجنان» اهمیت می‌دهند؟ ۱۰۰
- شیعیان، در جلسات دسته‌جمعی دعا، بیش‌تر کدام دعاها را می‌خوانند؟ ۱۰۱
- مهم‌ترین شهرهای مذهبی شیعیان کدام شهرها هستند؟ ۱۰۲
- مهم‌ترین مساجد نزد شیعیان، کدام مسجدها هستند؟ ۱۰۴
- چه نام‌هایی در بین شیعیان بیش‌تر رواج دارند؟ ۱۰۶
- نظر شیعیان درباره‌ی ابوطالب پدر حضرت علی(ع) چیست؟
- آیا ابوطالب به پیامبر(ص) ایمان آورد؟ ۱۰۷

یادداشت نویسنده

۱. دانشمندان شیعه، در معرفی مذهب تشیع، آثار بسیاری نوشته‌اند که تأثیر فراوانی در شناساندن این مذهب به مردم جهان داشته است. به لطف خدا این تلاش‌ها همچنان ادامه دارد و در سال‌های اخیر نیز کتاب‌های ارزشمندی در معرفی مذهب تشیع نوشته شده است.

۲. با این حال هنوز لازم است نویسندگان و محققان شیعه، به فعالیت‌های خود ادامه دهند و متناسب با نیازهای جدید، آثار تازه‌تری را به مخاطبان شیعه و شیعه‌پژوهان عرضه دارند.

۳. یکی از ضروری‌ترین نیازها در معرفی شیعه، نوشتن کتاب‌هایی برای مخاطب عمومی و به‌ویژه برای جوانان و نوجوانان است. کتاب‌های تخصصی شیعه‌شناسی، متناسب با این دسته از مخاطبان نیست.

۴. این جانب از سال‌ها پیش در اندیشه‌ی نوشتن یک کتاب شیعه‌شناسی برای نوجوانان بودم؛ اما به‌خاطر پیچیدگی‌ها و دشواری‌های این کار توفیق انجامش را نمی‌یافتم. به لطف خدا امسال این توفیق حاصل شد و توانستم نخستین دایرةالمعارف شیعه را برای نوجوانان بنگارم.

۵. دایرةالمعارف حاضر، در یک جنبه از جنبه‌های مذهب تشیع محدود نشده و به عنوان مثال فقط به عقاید شیعه، یا تاریخ شیعه، یا جغرافیای شیعه نپرداخته است؛ بلکه علی‌رغم حجم کم آن، معرفی جامعی از مذهب پیروان اهل بیت علیهم‌السلام ارائه داده است.

۶. دایرةالمعارف شیعه، از ده فصل تشکیل شده که با فصل «معنای شیعه» آغاز و با فصل «موضوعات گوناگون» پایان می‌یابد.

۷. اطلاعات موجود در کتاب به شکل پرسش و پاسخ ارائه شده تا مخاطبان با علاقه‌ی بیش‌تری آن را بخوانند.

۸. تمام نکاتی که در دایرةالمعارف شیعه آمده، مستند به کتاب‌های معتبر است و نشانی همه‌ی این نکات در پایان کتاب ذکر گردیده است.

۹. نویسنده، در معرفی مکتب پیروان اهل بیت علیهم‌السلام گرفتار هیچ‌گونه رودربایستی و ملاحظه‌ی نابه‌جایی نشده و صریح و روشن از باورهای این مکتب دفاع کرده است. با این حال ادبیات کتاب به گونه‌ای نیست که به حساسیت‌های مذهبی دامن بزند و آتش نفرت و کینه را بین مسلمانان برافروزد.

۱۰. متن کتاب با ده‌ها تصویر جذاب و دیدنی زینت یافته است. این تصاویر تنها با هدف زیباسازی کتاب در کنار مطالب آن قرار نگرفته‌اند؛ بلکه هدف از آوردن این تصاویر، تعمیق بخشیدن به «احساس هویت» در مخاطب و افزایش دریافت او از مطالب کتاب بوده است.

۱۱. پیش از این، کتابی با نام «شیعه‌شناسی نوین» به قلم این جانب انتشار یافته است. گرچه روح آن کتاب با کتاب حاضر یکی است؛ اما آن کتاب برای مخاطب جوان و کتاب حاضر برای مخاطب نوجوان تهیه شده است و ملاحظات فنی تولید کتاب، این دو اثر را کاملاً از هم متمایز می‌نماید.

۱۲. با کمال فخر و افتخار از همه‌ی بزرگوارانی که در تولید و انتشار این اثر نقشی داشته‌اند تشکر می‌کنم. به‌ویژه از حروفنگار، تصویرگر، صفحه‌آرا و ناشر کتاب صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

خدا را به‌خاطر توفیق تألیف دایرةالمعارف شیعه سپاس می‌گویم و امیدوارم که مطالعه‌ی آن برای کسانی که آن را از نظر می‌گذرانند، مفید باشد.

غلامرضا حیدری ابهری

شهر مقدس قم - ایام اربعین سیدالشهداء علیهم‌السلام